

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. De opere externo in ratione satisfactionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

fit per modum solutionis, quasi aliquid in pena toleretur aequale pena Purgatorii, sed per modum redemptionis ut aiunt, nempe ut aliunde, seu ex praestantia actus compenfetur quod deest in pena.

V. *Hoc diversis locis indicat Concilium Tridentinum.*

Hoc aperte indicat Concilium Tridentinum locis citatis, dum easdem conditiones ad hanc satisfactionem requirit, ac ad meritum, & in particulari, capite nono requirit ut quis patienter mala illa toleret in hac vita, ergo non malo ipsi quod patitur sed patientiae tribuenda est haec remissio, alioqui non requireretur patientia; si enim hoc fieret per modum merae solutionis, quantumcumque quis impatienter mala hujus mundi toleraret satisfaceret pro pena illa, licet per novum peccatum foret alteri pena huic peccato debita obnoxius, sicut si Deus alicui ob peccatum statueret infligere penam aliquam in hac vita, ut morbum, amissionem bonorum, &c. quantumvis ipse haec impatienter ferat, non tamen restat ei alius morbus, aut aliorum bonorum amissio, licet ob hoc peccatum puniendus sit pena ei debita.

VI. *Offenditur quam conditiones requirantur ad remissionem hujus pena.*

Quaeres secundò: Quae conditiones requirantur ad hanc satisfactionem pro pena? Respondetur eadem ac pro merito gratiae & gloriae, nempe ut homo sit in gratia, seu ut loquitur Tridentinum sessione decima-quarta, capite octavo, ut vivat in Christo; in quo, inquit, satisfacimus. Secundò, ut sit actus procedens ex gratia: unde ait Concilium eodem capite: *Neque verò ita nostra est satisfactio haec, quam pro peccatis nostris exolvimus, ut non sit per Christum IESUM, nam qui ex nobis tanquam ex nobis nihil possumus, & cooperante, qui nos confortat, omnia possumus.* Tertio, ut procedat à viatore, alioqui cum animae primo instanti separationis à corpore perfectissime sciant suum statum, elicerent statim ferventissimos actus, & vel nullam, vel brevissimam Purgatorii penam paterentur, contra communem sensum Ecclesiae, & praxim fidelium, qui diu post mortem alicujus solent pro eo orare, & anniversarias etiam preces instituire. Quarto, debet esse voluntaria, unde requirit Concilium capite illo nono ut patienter toleremus mala hujus vitae, ad hoc ut satisfaciamus, & in hoc differt satisfactio à pura satisfatione, ut vidimus, in hac quippe non requiritur ejusmodi patientia, seu voluntaria acceptatio.

VII. *Verum opus satisfactorium esse debeat penale.*

Quaeres tertio: Utrum opus satisfactorium debeat esse penale. P. Vasquez hic, quaestione nonagesima-quarta, articulo primo, dubio quinto negat: quod etiam insinuare videtur Coninck disp. decima, dub. quarto, num. vigesimo-nono. Communis tamen sententia est contraria: ad poenitentiam tamen dicunt sufficere difficultatem illam, quae reperitur in actu quovis honore eliciendo, ratione naturae corruptae, & inclinationis quam habent homines ad ea quae sensibus placent: unde etsi summam quis facilitate, imo voluptate ob passiones jam domitas, virtutem exerceat, dicunt sufficere ad satisfactionem, ac proinde quaestio fortè est de nomine, cum dicant nullum omnino elicit actum meritorium in via, qui non sit satisfactorius. Praecipue tamen à Conciliis & Patribus assignantur haec tria opera, oratio, jejunium & elemosyna.

VIII. *Obicitur, Tota via actus meritorii*

Dices: Non potest idem actus esse simul meritorius gratiae & gloriae & satisfactorius pro pena temporali, nam in merito gloriae impenditur tota ejus vis, ergo: nihil restat, quod im-

pendatur in satisfactione pro pena temporali, vel dicendum minus actum illum mereri gloriae, quam si non esset pena pro qua satisfaciat. Respondetur: Totam quidem ejus vim impendi in merito gloriae, sed non totaliter, nam tota etiam vis impenditur in satisfactione pro pena temporali, cum vis ejus sit indivisibilis, sicut tota vis ignis impenditur in productione caloris in se, quo tamen non obstante, potest tota etiam impendi in productione lucis, aut siccitatis. Impenditur ergo tota vis actus in merito gloriae, non exhauritur, quare meritum praemii substantialis non obstat quo minus adhuc mereri possit actus aliquod praemium accidentale, & quamvis exhauriatur quoad primum, ita ut non possit majus praemium substantiale mereri, non tamen per hoc praecise exhauritur quoad secundum.

Aliquale exemplum hujus rei habemus in natura; materia prima siquidem, etiam dum sustinet in se formam substantialem, & exhauritur ejus vis respectu illius, ita ut non possit simul aliam substantialem sustentare, non tamen propterea exhauritur in ordine ad formas accidentales, sed has simul cum illa sustinet. Quod hic dicunt Philosophi circa influxum physicum in has perfectiones materiae, dicere possumus nos de influxu morali meriti in praemia. Tantum ergo meretur gloriae actus, quae est perfectio quasi substantialis illius, sicut forma perfectio materiae, ita ut non magis possit meritum connaturaliter habere alium gradum gloriae, & perfectionem substantialem, quam materia aliam formam substantialem: sicut autem haec adhuc potest habere perfectiones alias, seu formas accidentales, ita & meritum plura praemia accidentalia simul cum essentiali.

Non tamen semper in actu pari passu procedunt meritum & satisfactio, meritum siquidem praecipue spectatur secundum excellentiam & perfectionem actus interni, satisfactio autem partim ex majore difficultate per se loquendo, & nisi proveniat ex fœcordia, aut malis habitibus per vitiosos actus contractis, partim ex actu externo ut communiter dici solet, saltem occasionaliter; unde docet Concilium nos non per bonos actus tantum quos interiorius elicimus, sed etiam per mala ipsa externa, & flagella à Deo immissa satisfacere, de quo plura Sectione sequente.

SECTIO SECUNDA.

De opere externo in ratione satisfactionis.

QUAERES quartò: Utrum opus externum aliquid addat in ratione satisfactionis supra internum, ita ut ceteris paribus plus satisfaciatur qui plura passus est, esto aequali actu uterque malum acceptaverit. P. Suarez disp. trigesima-septima, sect. septima, ait, licet requiratur ad satisfactionem aliqua voluntaria acceptatio, passivam tamen mali infligendi laesionem aliquid addere in ratione satisfactionis supra praestantiam actus interni, cum Concilium absolute doceat, nos per flagella satisfacere, & in his esse aliquid peculiare magis quam in aliis rebus, ceteris paribus. Idem docet Coninck disp. decima, dub. quarto, numero vigesimo-sexto, & alii, qui consequenter

impenditur in merito gratiae, ergo nil restat pro satisfactione.

IX. *Res hic alii quo modo explicatur per materiam substantialem & accidentalem.*

X. *Non pari tempore passu procedunt meritum & satisfactio.*

I. *Verum opus externum in ratione satisfactionis aliquid addat supra actum internum.*

consequenter dicunt, si duo actu aequalis intentionis & perfectionis acceptent poenam aliquam, & sola passio externa sit major in uno quam in alio, illum tamen plus satisfacere, qui plus patitur. Qui etiam insinuare idem videntur de peccata durante postquam actus illam acceptans cessavit, licet Suarez disputatione quadragesima octava, sectione octava, id expressè neget, & disputatione 37. sect. 7. num. decimo tertio, dicat nihil in hac re certi judicari à nobis posse, sed divinæ Providentiæ relinquendum: has ergo duas quaestiones quia inter se affines conjungemus.

II. Mihi itaque probabilius videtur quod docet Pater Vasquez hic, quaest. 94. art. primo, dub. septimo, num. nono & decimo, cum aliis nonnullis, videlicet non magis conferre actum externum ad satisfactionem, quam ad meritum; unde ulterius etiam dico, nihil nos satisfacere per poenas externas, nisi quamdiu durat actus voluntatis internæ, per quem denominantur liberè acceptatæ, magis quam meremur per eadem. Ratio est, quia in tantum opus est satisfactorium, in quantum voluntariè quis & liberè illud patitur, cum ergo propriè non sit passio illa libera, nisi quamdiu durat actus liber quo acceptatur, nec erit satisfactoria. Constat primum: Sicut enim quis sciens se in somno solere occidere hominem, eâ intentione tradit se somno, non tamen peccat quando hominem occidit, ita nec in præsentem. Confirmatur secundò: Sicut nullum opus externum in se bonum, in somnis elicatum, est meritorium, ita nec satisfactorium, defectu scilicet actus liberi interni ei coexistentis, licet ex intentione hoc opus præstandi se in iis circumstantiis det somno.

III. Video nonnullos afferentes, posse hominem in somno satisfacere, si ante somnum liberè per actum internum opus illud externum acceptaverit, & aliquo modo ex hac acceptatione sequatur: unde, inquirunt, si quis jubeat famulum in elemosynam distribuere magnam aliquam summam pecuniæ, etiam si ille dormiat, dum famulus nummos pauperibus distribuit, adhuc tunc satisfacit, & minus poenæ temporalis ei debetur, quam ante somnum debeatur: quod licet consequenter ad hanc sententiam dicatur, per se tamen videtur incredibile. Certè si aliquis vigilans, licet omnia alia cogitet, ut profundissimo studio absorbeat, aut aliud hujusmodi, satisfaciat dum famulus nummos distribuit, non video cur idem contingere non debeat dormienti, cum quoad elemosynam illam à famulo datam non magis vigilet, quam si dormiret.

IV. Dices, affirmare Concilia & Patres, nos per ipsas poenas & flagella externis à Deo immissa, vel ex causis naturalibus & communi rerum cursu evenientia satisfacere, ergo non solis actibus internis hoc est tribuendum. Contra: Etiam dicunt Patres, Concilia, & Scriptura, elemosynam patrefacere cælum, compedes & vexationes, quas pro Deo & iustitiâ quis patitur fabricare coronam in cælis, sanguinem fufum clamare de terrâ, Deum odisse rapinam in holocausto, & alia hujusmodi, ergo meremur etiam & demeremur per actus externos ultra meritum & demeritum actuum interiorum, quod tamen adversarii negant. Respondetur itaque, satisfacere nos per poenas externas quatenus faciunt unum moraliter cum internâ eorum acceptatione, & voluntate patendi.

Dices secundò, durum videri ut quando quis diu patitur gravissima tormenta non diutius duret satisfactio quam actus voluntatis, quo quis ea acceptat: si ergo postea, quando cessavit actus, & poena durat, adhuc quis per eam satisfacere poterit etiam eo tempore vel instanti. Respondetur, nos non diutius per poenas satisfacere, quam duret actus internus, per ejus concomitantiam denominantur voluntaria. Ad objectionem autem dico, non debere hoc magis durum videri, quam quòd per poenas illas gravissimas nihil tunc mereamur, sed solum quamdiu durat actus, ut etiam admittunt adversarii. Non tamen nego, quin actus externus conducat aliquo modo ad satisfactionem, tum quia quòd graviores ac diuturniores sunt poenæ subeundæ, eò majus requiritur animi robur, & actus excellentior; tum quia dum poenæ durant, frequenter inde homo occasionem sumit actus illos renovandi, & alios præstantiores exercendi. Si tamen quis diceret, per poenam temporalem in hoc mundo, quasi ex opere operato remitti partem poenæ in purgatorio persolvendæ, hoc non est satisfaciendum pro poenâ, sicut nec satisfaciunt homines pro peccatis, quæ ipsis in Sacramento, aut per aquam benedictam, & reliqua sacramentalia remittuntur.

Dices tertio: Poenæ sæpè immittuntur ita ab extrinseco, ut non sit in nostrâ potestate eas non pati, ergo non est necessarium, ut nobis sint libera. Distinguo consequens: Ut nobis sint libera, id est ut possimus eas pati, vel non pati, concedo consequentiam, ut non sit necessaria libera nostra earum acceptatio, nego. Et quoad hoc idem est de merito: nam si Deus aliquid Christo præcepisset, determinando omnes circumstantias externas, adhuc potuisset mereri illud faciendo, modò circumstantiæ etiam actus interni non fuissent omnes etiam determinatæ. Nihil ergo obstat libertati requiritæ ad satisfactionem, quòd poena externa non sit in nostrâ potestate, sed necessariò, & ab extrinseco subeunda.

Quæres quintò: Utrum ad satisfactionem requiratur ut sint opera supererogationis, an etiam fieri possit per opera aliâ præcepta. Negant aliqui, posse nos satisfacere per opera præcepta, sed contraria sententia communis est & vera. Probatur primò: Nam alioqui per jejunia, quæ præcipit Ecclesia, nulla fieret satisfactio, contra communem conceptum omnium. Secundò: Quia alioqui Martyres gravissima tormenta, & mortem ipsam pro Fidei defensione patientes, per hæc non satisfacerent, cum teneantur hæc & his graviora, si hujusmodi detur occasio, perpecti.

Dices, non posse nos per idem opus satisfacere duobus titulis: Respondetur, quicquid sit in humanis (licet ibi etiam posse subinde per eandem rem satisfieri duobus titulis ostendimus tractatu de Incarnatione, disput. 43.) aliud hic contingit, cum ut jam probavimus ex Concilio, possit quis præter meritum gratiæ & gloriæ, quod in hoc actu relucet, mereri etiam per illum remissionem poenæ temporalis: & certum apud omnes esse debet nos per observationem mandatorum, & consequenter per opera præcepta mereri gloriam, ergo & per opera præcepta poterimus etiam mereri remissionem poenæ temporalis, seu quod eodè modo recidit, pro illâ satisfactio.

V.
Obje. Durum videri, dum quis diu patitur tormenta, cum non diutius satisfacere, quam durat acceptatio.

VI.
Obje. Sæpè frequenter ita immittuntur, ut non possimus eas non pati, ergo non sunt nobis libera.

VII.
Nemo potest satisfaci per opera aliâ præcepta.

VIII.
Nil obstat quo minus possit quis per idem opus satisfacere duobus titulis.

Quæres

IX.
Deiurnè in hac vita pura satisfactio

Quæres sextò: Utrum in hoc mundo detur pura satisfactio? Respondetur, respectu pœnarum, quæ infliguntur in hac vitâ, dari: unde licet quis impatienter morbum aut aliud flagellum à Deo pro peccatis immisissum ferat, adhuc tamen satis-patitur, seu solvit quod debet, etsi per suam impatientiam peccet, & novam pœnam, vel in hac vel sequenti vitâ patiendam mereatur. Quando autem Concilium Tridentinum requirit patientiam in tolerandis pœnis à Deo immisissis, sermo est de satisfactioe, idque ad redimendum pœnam in alterâ vitâ persolvendam. Unde licet de facto animæ in purgatorio summâ cum patientiâ & resignatione pœnas illas ferant, si tamen aliter facerent, adhuc satis-paterentur, quia nimirum quod ibi fit, fit per modum solutionis puræ, ut scilicet tantum solvant, quantum debent, quo soluto sunt ab illo onere immunes.

X.
Hinc dicunt aliqui, peccatum veniale conjugitum mortali, perpetuè in inferno puniri.

Hinc ulterius inferunt aliqui, peccatum veniale, cum semper maneat in inferno conjugitum cum mortali, perpetuè etiam cum illo puniri, non quòd mereatur pœnam æternam, sed quòd per accidens hoc contingat. Sicut si quis ob debitum pecuniarium conjiciatur in carcerem, donec pecuniam illam solvat, & aliunde ob aliud delictum privetur omnibus bonis, hic per accidens perpetuè detinetur in carcere, ubi carcer debetur per se debito pecuniario, perpetuitas autem per accidens, quod scilicet aliunde reddatur impotens ad solvendum: sic pœna illa debetur peccato veniali per se, perpetuitas per accidens, quia privatur peccator per peccatum mortale omni auxilio & congruâ cogitatione ad resurgendum. Quare dici posse videtur, peccatum veniale, si conjugatur cum mortali, mereri per accidens puniri pœnâ æternâ, in quo tamen sufficienter distinguitur à mortali, quod non per accidens, sed per se petit illam pœnam, cum sit ab intrinseco irreparabile.

XI.
Affirmans nonnulli peccatum veniale pœnâ levissimâ per totam æternitatem esse puniendum.

Aliqui tamen dicunt, peccatum veniale puniri in inferno æternâ pœnâ, adeo levi & remissâ, ut non superet in æstimatione morali pœnam aliquot dierum, vel saltem annorum, quâ puniendum fuisset sine mortali: sicut enim aliqua delictatio temporalis potest esse adeo perfecta, ut superet in æstimatione morali, & expetibilitate aliquam æternam, ut visio Dei per mille annos visionem prati æterni per æternitatem, ita è contrario philosophantur de pœnâ.

XII.
Quid si postquam peccata mortalia vel venialia remittuntur, aliud peccatum mortale committatur.

Hæc inquam, licet ita sint de peccato veniali conjuncto finaliter cum mortali, inferunt tamen nonnulli, & videtur mens Divi Thomæ in quarto, dist. 22. quæst. 1. art. primo, si vel peccata venialia, vel etiam mortalia remittantur, ita tamen, ut aliqua pœna temporalis remaneat solvenda, & quis in morte postea commisso decedat, inferunt inquam hanc pœnam posse in inferno per satisfactioem puniri; jam enim solvit quantum debet. Quòd autem patienter vel impatienter pœnam illam ferat, nil refert, ut de pœnis in hac vitâ inflictis diximus præcisè respectu earum, quæ ferendæ in hac vitâ pro peccatis inferuntur: cum ergo similiter in inferno is persolverit omnem pœnam taxatam, nil restat amplius solvendum.

XIII.
Possit quis pro alio satisfacere.

Quæres septimò: Utrum possit quis pro alio satisfacere? Respondetur: Licet hoc pendeat præcisè ex voluntate Dei, qui, ut potest has vel illas pœnas ex Justitiâ suâ vindicativâ in punitionem peccati statuerit, ita etiam ab ipsâ personâ delinquente satisfactioem, si velit exigere:

unde sicut quantumcunque quis in se suscipiat alias pœnas quàm quæ à Deo sunt taxatæ, non tamen satisfaceret, ita nec si alius pro illo pœnam luat, satis foret ut illo à pœnâ eximatur. Nihilominus si Deus velit acceptare satisfactioem alterius, puto posse eum pro illo satisfacere.

Nec urget quod objiciunt aliqui, non posse unum pro alio mereri gratiam & gloriam, ergo nec satisfacere pro pœnâ temporali; primò enim in tractatu de Incarnatione, disput. 43. sect. primâ ostendi, posse unum alteri divinitus saltem mereri de condigno gratiam & gloriam. Deinde lata est disparitas; si enim quis mereatur alteri gratiam & gloriam, debet privare se illo præmio, inordinata autem Charitas videtur, ut quis se præmio illo æterno, & substantiali privet in gratiam alterius, quod verò privet se bono aliquo temporali, nil incommodi, cum totum præmium substantiale debitum illi actui habeat, imò illud auget, & frequenter potest nulla propria restare pœna, pro quâ debeat satisfacere, quare tunc saltem, sicut dicuntur satisfactioes illæ superabundantes reponi in thesauris Ecclesiæ, ita & sufficere possunt pro alio, si illi ex intentione satisfaciatis, & Dei voluntate applicentur.

Ut autem satisfactio unius proficit alteri, debet ille pro quo offertur, esse in gratiâ: sicut enim non potest satisfactio illius, qui non est in gratiâ, prodesse ipsimet satisfaciatis, ita nec alterius satisfactio eidem prodesse potest. Dices: Secundum prius dicta, pœna temporalis pro peccatis tum venialibus tum mortalibus relicta persolvitur in inferno, ergo pro damnatis poterit quis offerre satisfactioem, saltem pro pœnâ peccatis remissis debitâ. Nego consequentiam: Primò quia non spectant ad communionem Sanctorum, quare sicut nihil illis prodest per modum impetrationis, ita multo minus per modum satisfactiois prodesse potest. Deinde sunt in ejusmodi statu, in quo non est locus amplius ulli misericordix: unde Deus non vult pro iis acceptare satisfactioem alterius, hæc hanc iis gratiam præstare, sed exigere solutionem usque ad ultimum quadrantem.

SECTIO TERTIA.

De Satisfactione Sacramentali.

SATISFACTIO sacramentalis illa est, quæ à Sacerdote pœnitenti injungitur, quam supra ostendimus, esse partem hujus Sacramenti, non essentialiam, sed tantum accidentalem.

Prima itaque difficultas circa satisfactioem sacramentalem est, quem effectum habeat? De duobus præcipuè est sermo, nempe de remissione pœnæ temporalis, & de gratiâ habituali. Quoad primum, communis sententia Theologorum, quos refert & sequitur Suarez hic, disput. 38. sectione secundâ, Vasquez quæst. 94. art. secundo, dub. quinto, Henriquez lib. quinto, cap. vigesimo, num. septimo, Coninck disput. decimâ, dub. decimo, & alii, ait pœnitentiam sacramentalem à Sacerdote injunctam, ubi expletur, tollere ex opere operato pœnam temporalem, non ita ut aliqui volunt, quod quævis minima pœnitentia tollat omnem pœnam; hoc enim omnino improbat, ille esse ait Coninck citatus numero nonagesimo, & Suarez num. sexto asserit, voluntariè & sine fundamento dici, cum in hoc

XIV.
Dices: Non posse unum alteri mereri, ergo nec pro alio satisfacere.

XV.
Si satisfactio proficit alteri, debet in eum applicari, esse in gratiâ.

I.
Quis nominat satisfactioem sacramentalis intelligatur.

II.
Quem effectum habeat satisfactio sacramentalis.